

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

~~_____~~
~~sluchajacygo~~

~~_____~~

Egz.nr ...

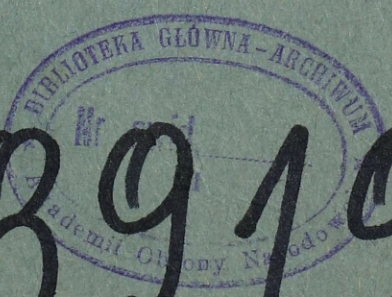
Płk mgr inż. Tadeusz STAWNY

ZABEZPIECZENIE CHEMICZNE DZIAŁAŃ BOJOWYCH
KORPUSU OPK

/Wykład/

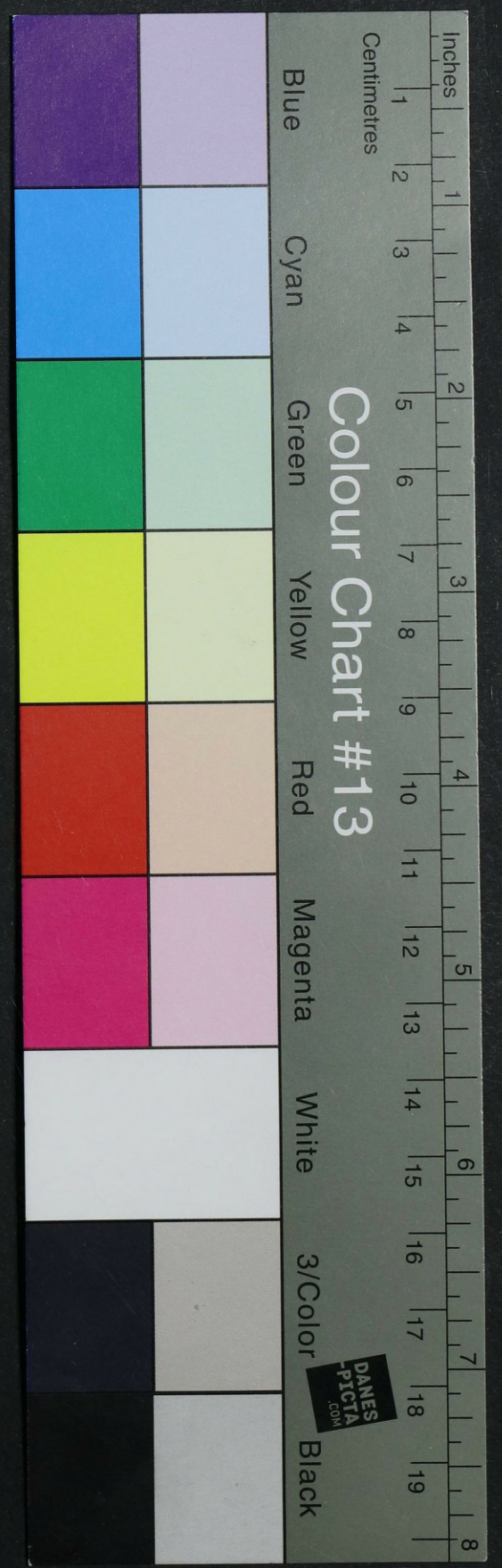

48919

WARSZAWA

1989

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

~~_____~~
~~_____~~

~~_____~~

Egz.nr ..1.

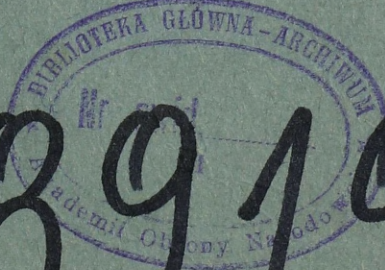
Płk mgr inż. Tadeusz STAWNY

ZABEZPIECZENIE CHEMICZNE DZIAŁAŃ BOJOWYCH
KORPUSU OPK

/Wykład/

48919

KATEDRA TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH
PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12657

JAWNE

~~Do wydruku~~
~~12.10.1989~~
~~_____~~

Egz. nr ... 1 .

Płk mgr inż. Tadeusz STAWNY

ZABEZPIECZENIE CHEMICZNE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

KORPUSU OPK

/Wykład/

M
M

" ZATWIERDZAM "

SZEF KATEDRY

TAKTYKI WOJSK CHEMICZNYCH

płk doc.dr hab. Jan RABAN.

I. TEMAT: ZABEZPIECZENIE CHEMICZNE DZIAŁAŃ BOJOWYCH
KORPUSU OPK

II. CEL: Zapoznać słuchaczy z celami, problematyką organizacji
i realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego
- działań bojowych korpusu OPK.

III. METODA: Wykład

IV. CZAS: Dwie godziny lekcyjne /90 minut/.

V. ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE I PODZIAŁ CZASU:

1. Wstęp	5'
2. Zagrożenie wojsk i obiektów korpusu OPK skażeniami promieniotwórczymi i chemicznymi	15'
3. Siły i środki korpusu OPK przeznaczone do realiza- cji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego	10'
4. System wykrywania skażeń korpusu OPK	15'
5. Podstawowe problemy likwidacji skażeń w korpusie OPK	7'
6. Wykorzystanie dymów	8'
7. Organizowanie zabezpieczenia chemicznego działań bojowych korpusu OPK. Praca wydziału chemicznego korpusu	25'
8. Podsumowanie	5'

Razem: 90'

VI. LITERATURA:

1. Zabezpieczenie chemiczne działań bojowych wojsk OPK,
podręcznik, wyd. DW OPK, sygn. OPK 939/83, nr bibl. Pf
21370;
2. Vademecum wojsk chemicznych wojsk OPK, wyd. DW OPK, sygn.
OPK 872/81, nr bibl. Pf 20659;
3. Ochrona przed skażeniami w obiektach obronnych, wyd. MON,
sygn. Chem. 330/85, nr bibl. Pf 22241;

4. Instrukcja o działaniu systemu wykrywania skażeń na terytorium kraju, wyd. MON, sygn. Chem. 290/80, nr bibl. Pf 20071;
5. Instrukcja o powietrznym rozpoznaniu skażeń, wyd. MON, sygn. Chem. 306/82, nr bibl. Pf 21047.
6. Instrukcja o maskowaniu treści meldunków i informacji w systemie wykrywania skażeń w wojskach operacyjnych i na terytorium kraju, wyd. MON, sygn. Chem. 279/79, nr bibl. Pf 19577.
7. Instrukcja o stosowaniu środków dymnych w działaniach bojowych, wyd. MON, sygn. Chem. 270/78, nr bibl. Pf 19001.

VII. WSKAZÓWKI METODYCZNE:

W wykładzie należy poświęcić najwięcej miejsca na problemy, zadania i przedsięwzięcia rozwiązywane, organizowane i wykonywane na szczeblu operacyjno-taktycznym. W trakcie wykładu demonstrować przezrocza - nr biblioteczny, przedstawione także jako tabele w niniejszym opracowaniu. Na zakończenie podać i krótko omówić literaturę - pkt VI.

VIII. TREŚĆ WYKŁADU:

1. Wstęp 5 min.

Zabezpieczenie chemiczne jest samodzielnym rodzajem zabezpieczenia bojowego działań. Organizuje się je i realizuje w celu: stworzenia wojskom korpusu OPK warunków niezbędnych do wykonania zadań w sytuacjach skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych; maskowania oddziałów, pododdziałów i obiektów dymami; zapewnienia wojskom bezpieczeństwa od promieniowania.

Zabezpieczenie chemiczne w korpusie OPK obejmuje: wykrywanie wybuchów jądrowych, uderzeń chemicznych i uderzeń środkami zapalającymi; rozpoznanie skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych; wykorzystanie indywidualnych i zbiorowych środków ochrony; kontrolę napromienienia i stopnia skażenia wojsk i obiektów; zabiegi specjalne sprzętu bojowego i technicznego, uzbrojenia, umundurowania i środków materiałowych; odkażanie i dezynfekcję terenu, dróg i urządzeń oraz zabiegi sanitarne żołnierzy; przedsięwzięcia zapewniające bezpieczeństwo od promieniowania jonizującego; wykorzystanie dymów.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia chemicznego realizują wojska korpusu OPK własnymi siłami i środkami. Do realizacji najbardziej złożonych i specyficznych przedsięwzięć, wymagających specjalnego przygotowania żołnierzy i zastosowania odpowiedniego sprzętu, wykorzystuje się pododdziały chemiczne. Niektóre przedsięwzięcia mogą być wykony-

wane na korzyść jednostek i obiektów OPK przez specjalistyczne siły i środki OW, OC lub wojsk lądowych. Będzie to miało miejsce szczególnie w ramach prowadzenia przez te siły akcji ratunkowo-ewakuacyjnej w jednostkach /obiettach/ OPK.

2. Zagrożenie wojsk i obiektów korpusu OPK skażeniami promieniotwórczymi i chemicznymi 15'

Skażenia mogą być jednym ze skutków użycia broni masowego rażenia przez walczące strony, zniszczenia składów amunicji jądrowej i chemicznej lub awarii /zniszczenia/ elektrowni jądrowych, reaktorów atomowych, zakładów i magazynów izotopowych /PSP/, składowisk odpadów promieniotwórczych i toksycznych, a także urządzeń przerabiających, produkujących lub magazynujących substancje toksyczne /TSP/.

Zagrożenie wojsk i obiektów korpusu OPK skażeniami promieniotwórczymi w ewentualnej przyszłej wojnie na ETW wynika z szeregu czynników, do których należy przede wszystkim zaliczyć:

- rozwój sytuacji operacyjno-taktycznej na froncie;
- charakter prowadzonych działań oraz miejsce i rola korpusu OPK w ugrupowaniu bojowym wojsk OPK;
- ilość i rodzaj środków przenoszenia BMR nieprzyjaciela;
- normy przydziału amunicji jądrowej i chemicznej dla sił /środków przenoszenia/, w których zasięgu znajduje się rejon obrony korpusu OPK.

Obiekty na terytorium Polski mogą być niszczone środkami jądrowymi państw NATO znajdującymi się w Europie lub raketami sił morskich z atomowych okrętów podwodnych i lotnictwem /B-52, FB-111/ podporządkowanymi dowództwu NATO ze składu strategicznych sił jądrowych USA.

Ocenia się, że przejście do działań z użyciem broni jądrowej może nastąpić w 3-7 dniu wojny przez wykonanie uderzenia ograniczoną liczbą ładunków na cele położone na terytorium państw UW - /ok. 40 uderzeń, tzw. selektywne uderzenia jądrowe/ - pierwszy stopień eskalacji.

Kolejne użycie broni jądrowej będzie wykonane z użyciem podwójnej liczby uderzeń. Nastąpi ono wówczas, gdy siły zbrojne państw UW będą kontynuować natarcie lub przejdą do wykonania odwetowego uderzenia jądrowego - drugi stopień eskalacji.

Dalsze kontynuowanie natarcia przez siły zbrojne UW może spowodować kolejne użycie broni jądrowej przez wojska NATO - trzeci stopień

eskalacji. Będzie to jednocześnie sygnałem gotowości sił jądrowych NATO do wykonania zmasowanego uderzenia bronią jądrową, bez żadnych ograniczeń i wszystkimi posiadanymi siłami i środkami przenoszenia tej broni - czwarty stopień eskalacji.

Zmasowane użycie broni jądrowej będzie miało charakter operacji jądrowej prowadzonej na głębokość 1000-2500 km i trwającej 2-3 dni i dłużej. Operacja jądrowa może obejmować kilka uderzeń zmasowanych, grupowych i pojedynczych. Pierwsze zmasowane uderzenie może trwać 3 do 7 godzin, przy czym w ciągu 30-60 minut zostaną wykonane główne zmasowane i pojedyncze uderzenia. W pierwszym zmasowanym uderzeniu zostanie zużyte 50 % amunicji przydzielonej na operację. Z tej ilości na obszar PRL państwa NATO mogą wykonać 370-380 uderzeń ładunkami średniej i dużej mocy /po zlikwidowaniu rakiet „ Pershing 2 ” i pocisków „ Cruise ” liczba rażonych obiektów mogłaby zmniejszyć się o 50-60/.

Z podanej wyżej liczby uderzeń jądrowych 120 uderzeń byłoby prawdopodobnie wykonanych w obszarze POW, 130 - SOW i 120-130 w obszarze WOW.

Obiekty - cele uderzeń poszeregowano w NATO na cztery podstawowe klasy według charakterystyk /rodzaju/ i wytrzymałości obiektów na nadciśnienie. Są to: 1 - środki jądrowe /jednostki organizacyjne, środki przenoszenia lub składy amunicji jądrowej/; 2 - inne obiekty wojskowe; 3 - ośrodki administracyjno-polityczne; 4 - obiekty o znaczeniu ekonomicznym.

Ponadto obiekty - cele uderzeń zostały podzielone na priorytetowe /4 priorytety/ i pozostałe - według pierwszeństwa w zwalczaniu bronią jądrową. Obiekty korpusu OPK zalicza się do priorytetów 2-4. Ilość uderzeń jądrowych, wykonywanych na te obiekty zależy od miejsca korpusu w systemie OPK. Ocenia się, że bezpośrednio na obiekty korpusu nadmorskiego przeciwnik może wykonać 67-90 uderzeń jądrowych, korpusu „ przyfrontowego ” 53-70 uderzeń i korpusu II rzutu 30-40 uderzeń jądrowych w czasie trwania operacji jądrowej.

Większość uderzeń jądrowych wykonywanych na obiekty naszego kraju stanowić będą powietrzne /niskie i wysokie/ wybuchy jądrowe. Nie można jednak wykluczyć, że w określonej sytuacji strategiczno-operacyjnej będą także wykonywane naziemne wybuchy jądrowe powodujące, jak wiadomo, powstanie rozległych stref skażenia promieniotwórczego terenu.

Nieprzyjaciel może utworzyć strefy skażeń /bariery jądrowe/ poprzez wykonanie wybuchów jądrowych wzdłuż wschodniej i zachodniej

granicy PRL oraz na rubieży: WISŁY i SANU w celu utrudnienia lub uniemożliwienia: pracy w rejonach przeładunkowych; budowy lub odbudowy przepraw; przegrupowania wojsk; funkcjonowania transportu i systemu zaopatrywania. Przy sprzyjającym wietrze utworzone w powyższy sposób strefy skażeń mogą sięgać 150-200 km w głąb obszaru, w tym strefy szczególnie niebezpiecznego i niebezpiecznego skażenia - do 50-70 km. Łączna powierzchnia stref skażeń promieniotwórczych wyniosłaby prawdopodobnie 80-100 tys. km², co stanowi 1/3 terytorium kraju.

Nie można również wykluczyć wykonania przez nieprzyjaciela pojedynczych lub grupowych naziemnych uderzeń jądrowych na większe obiekty oddalone od wymienionych wyżej rubieży.

W strefach skażenia terenu może znaleźć się znaczna ilość obiektów OPK.

Obiekty na obszarze Polski, a więc i w rejonach obrony korpusów OPK, mogą być także rażone bronią chemiczną. Broń chemiczna, według panujących w kołach wojskowych NATO poglądów, jest bardzo efektywnym i ekonomicznie tanim środkiem walki zbrojnej. Może ona być stosowana zarówno w konflikcie jądrowym, jak i w wojnie prowadzonej bez użycia broni jądrowej. Ścisłej biorąc, obiekty na obszarze Polski mogą być rażone bronią chemiczną jeszcze przed użyciem broni jądrowej, równolegle z nią oraz w przerwach pomiędzy kolejnymi uderzeniami jądrowymi. Można przewidywać użycie broni chemicznej wysiłkiem 30 % limitu dziennego samolotów lotnictwa strategicznego i taktycznego, z których 2/3 stanowić będzie Vx, a 1/3 sarin.

Obiekty wojsk korpusu OPK, w tym szczególnie stanowiska dowodzenia, lotniska i elementy tyłowe są brane pod uwagę jako cele uderzeń bronią chemiczną nieprzyjaciela w ewentualnej przyszłej wojnie. Ponadto niektóre obiekty OPK mogą znaleźć się w zasięgu oddziaływania obłoków skażonego powietrza od uderzeń na inne obiekty.

Potencjalnym źródłem zagrożenia staną się także w czasie działań bojowych obiekty, w których są produkowane, przetwarzane lub magazynowane toksyczne środki przemysłowe /TSP/. Na terytorium Polski znajdują się około 220 zakładów chemicznych posiadających toksyczne środki przemysłowe. Do dysponujących największymi ilościami tych środków należą - diapozytyw - /tabela 1/.

Skutki oddziaływania TSP na organizm ludzki są w zasadzie podobne do działania BST. Charakter, obszar i trwałość skażeń TSP będą zależą od rodzaju środka, wielkości wycieku i warunków meteorologicznych. Są to wielkości trudne do oszacowania.

Ogólnie można stwierdzić, że największe zagrożenie TSP istnieje w rejonie dolnego i środkowego biegu WISŁY, na Dolnym i Górnym Śląsku oraz w zachodniej części Pomorza.

Przy ocenie zagrożenia skażeniami nie można również pominąć skażeń biologicznych. Groźba użycia broni biologicznej nadal istnieje mimo podpisania konwencji o zakazie tej broni. Brak postanowień dotyczących kontroli przestrzegania podpisanej konwencji czyni realnym użycie na terytorium Polski broni biologicznej nie wywołującej epidemii o szerokim zasięgu za pomocą lotnictwa w aerozolu, bombach lotniczych i kasetach z bombami rozpryskowymi oraz metodami dywersyjnymi.

3. Siły i środki korpusu OPK przeznaczone do realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego 10 min.

Skuteczność zabezpieczenia chemicznego uwarunkowana jest umiejętnością planowania i możliwościami realizacji zaplanowanych przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego.

Zabezpieczenie chemiczne cechuje powszechny i kompleksowy charakter. Przedsięwzięcia zabezpieczenia chemicznego realizują wszyscy żołnierze, pododdziały i oddziały /ZT/ wszystkich rodzajów wojsk i służb korpusu OPK wykorzystując do tego celu etatowy sprzęt i środki wojsk chemicznych oraz sprzęt innych wojsk i służb. Pododdziały chemiczne wykonują najbardziej skomplikowane, specjalistyczne zadania w zakresie wykrywania uderzeń jądrowych i chemicznych, rozpoznania skażeń, kontroli napromienienia i stopnia skażenia oraz likwidacji skażeń.

Siły i środki przeznaczone do realizacji zabezpieczenia chemicznego w oddziałach i związkach taktycznych różnych rodzajów wojsk KOPK były rozpatrywane w pierwszym i drugim roku studiów. Obecnie przedstawione zostaną siły i środki znajdujące się na szczeblu korpusu OPK.

Specjalistycznym organem w KOPK przeznaczonym do planowania i organizowania zabezpieczenia chemicznego jest wydział chemiczny sztabu korpusu. W skład wydziału wchodzi również ośrodek analizy skażeń KOPK - diapozytyw /tabela 2/.

Specjalistycznymi pododdziałami korpusu OPK do wykonywania przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego na korzyść dowództwa i sztabu oraz SD KOPK są: pluton chemiczny i klucz śmigłowców rozpoznania skażeń /klrs/.

Oficerowie wydziału chemicznego wchodzi w skład grupy planowania działań. Szef wydziału chemicznego korpusu wykonuje zadania wynikające z obowiązków oraz aktualnej sytuacji operacyjno-taktycznej wykorzystując oficerów wydziału i oficerów OAS KOPK.

Personel ośrodka analizy skażeń korpusu OPK dzieli się na dwie grupy, z których jedna wykonuje zadania na SD-1, a druga na SD-2.

Z sił i środków plutonu chemicznego organizuje się posterunek obserwacji skażeń przy SD korpusu OPK, patrol rozpoznania skażeń oraz punkt zabiegów specjalnych /w przypadku konieczności prowadzenia zabiegów sanitarnych i specjalnych stanu osobowego i sprzętu dowództwa i pododdziałów obsługujących dowództwo i sztab korpusu/.

Klucz śmigłowców rozpoznania skażeń jest wykorzystywany do rozpoznania skażeń terenu i zadymiania obiektów w rejonie obrony korpusu ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk dowodzenia korpusu /SD-1 i SD-2/ oraz rejonów Pł SD - zwłaszcza tych, które nie mają plm w swojej strefie odpowiedzialności.

4. System wykrywania skażeń korpusu OPK 15 min.

System wykrywania skażeń w korpusie OPK organizuje się w celu dostarczenia dowództwu, sztabowi, szefom rodzajów wojsk i szefom służb korpusu informacji o uderzeniach bronią masowego rażenia i środkami zapalającymi oraz o skażeniach, a także wniosków niezbędnych do organizowania zabezpieczenia działań bojowych oraz wykonania odpowiednich przedsięwzięć obronnych.

System wykrywania skażeń organizuje się w oparciu o „Instrukcję o działaniu systemu wykrywania skażeń na terytorium kraju”, nr bibl. Pf 20071.

System wykrywania skażeń korpusu OPK składa się z systemów wykrywania skażeń zorganizowanych w oddziałach i związkach taktycznych oraz z elementów korpusu, do których zaliczamy: posterunek obserwacji skażeń przy SD, patrole powietrznego rozpoznania skażeń i posterunki obserwacyjne w pododdziałach obsługujących dowództwo i sztab korpusu oraz ośrodek analizy skażeń korpusu OPK - diapozytyw /tabela 3/.

Elementy systemu wykrywania skażeń, w zależności od swego przeznaczenia, stanowią: 1 - sieć wykrywania uderzeń bronią masowego rażenia, skażeń i zakażeń oraz uderzeń środkami zapalającymi; 2 - jednostki organizacyjne przeznaczone do zbierania i oceny danych o użyciu broni masowego rażenia, skażeniach i zakażeniach oraz do prognozowania skażeń, strat i zniszczeń. Elementami sieci wykrywania są

więc służby dyżurne jednostek, które wykonują zadania wykrywania skażeń, posterunki obserwacji skażeń i patrole rozpoznania skażeń, organizowane z sił i środków pododdziałów chemicznych, posterunki obserwacyjne /patrole/ organizowane w pododdziałach obsługujących dowództwa i sztaby oddziałów /ZT/ oraz dowództwo i sztab korpusu OPK, a także w podległych jednostkach tyłowych ze specjalnie przeszkolonych żołnierzy, patrole powietrznego rozpoznania skażeń organizowane z klucza rozpoznania skażeń dowództwa korpusu oraz z załóg i śmigłowców przystosowanych do rozpoznania skażeń w poszczególnych plm OPK. Ponadto Zarządzeniem Szefa Sztabu - Zastępcy Dowódcy Wojsk OPK nr Pf 112/OPK z dnia 7.12.1977 r. zostały wydzielone WOO RLS zakresu cm /np. P-37/ do obserwacji wybuchów jądrowych, w każdym brt /na WOO obserwację prowadzi operator - obserwator OAS PłSD/.

Jednostkami organizacyjnymi do zbierania i oceny danych o użyciu BMR i skażeniach są ośrodki analizy skażeń na PłSD i ośrodek analizy skażeń korpusu OPK.

System wykrywania skażeń realizuje lub uczestniczy w realizacji następujących przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego:

- wykrywania wybuchów jądrowych oraz uderzeń chemicznych i środkami zapalającymi;
- rozpoznania skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych;
- kontroli napromienienia i stopnia skażenia wojsk i obiektów.

Wykorzystanie radiolokacyjnej metody wykrywania wybuchów jądrowych znacznie zwiększyło możliwości systemu wykrywania skażeń korpusu OPK w realizacji pierwszego z wymienionych przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego. Nasuwa się jednak w tym miejscu pytanie, czy ilość RLS w korpusie, które są wykorzystywane do wykrywania wybuchów jądrowych jest wystarczająca, a ugrupowanie tych stacji optymalne ze względu na rozpatrywane przedsięwzięcie ?

Potrzebną ilość n RLS określa się dwoma wzorami:

a/ z uwzględnieniem zasięgu wykrywania;

$$n = \frac{S}{2,6 R^2} ;$$

S - powierzchnia rejonu wykrywania;

R - zasięg wykrywania /R = 150-200 km/.

b/ z uwzględnieniem gęstości uderzeń jądrowych:

wówczas

$$n = \frac{N_0 - N_1}{T/t} .$$

W ostatnim wzorze N_0 oznacza ogólną liczbę uderzeń w granicach rejonu wykrywania /rejonu obrony korpusu OPK/, N_1 - ilość uderzeń jądrowych wykonanych na obiekty specjalne /np. magazyny BMR, bazy MW itp/, T - czas trwania uderzenia raketowo-jądrowego /ok. 15-25'/, t - czas potrzebny do określenia parametrów jednego wybuchu /5-6'/, Wielkości N_0 i N_1 szacuje się /wg oceny zagrożenia uderzeniami BMR/.

Wykonanie obliczeń według drugiego wzoru daje większe wartości n . Przekraczają one liczbę stacji faktycznie wykorzystywanych obecnie w KOPK do określania parametrów uderzeń jądrowych /liczba ta jest na ogół równa ilości burt w korpusie/.

Do czasu rozwinięcia na terytorium kraju sieci automatycznych stacji do określania parametrów wybuchów jądrowych należy radiolokacyjną metodę wykrywania traktować jako podstawowe źródło informacji o wykonanych przez nieprzyjaciela uderzeniach jądrowych i ich parametrach, a także o skażeniu promieniotwórczym przestrzeni powietrznej.

Wszystkie pozostałe elementy sieci wykrywania wykonujące zadania wykrywania i określania parametrów wybuchów jądrowych wykorzystują metodę wzrokową /przyrząd POW-1/. Dotyczy to zarówno posterunków obserwacji skażeń jak i posterunków obserwacyjnych.

Rozpoznanie skażeń prowadzone jest w korpusie OPK poprzez obserwację skażeń, rozpoznanie naziemne i rozpoznanie powietrzne skażeń oraz wzrokową i radiolokacyjną obserwację obłoków promieniotwórczych. Szczególnie ważne znaczenie posiada powietrzne rozpoznanie skażeń, odznaczające się szeregiem zalet w porównaniu z obserwacją i naziemnym rozpoznanie skażeń. Do zalet tych zaliczamy przede wszystkim: krótki czas trwania rozpoznania, możliwość rozpoznania skażenia terenu trudnodostępnego dla rozpoznania naziemnego, duże bezpieczeństwo od promieniowania. Wymienione zalety przesądzają o tym, że rozpatrywany sposób rozpoznania skażeń, jako dotąd jedyny, umożliwia rozpoznanie rozległych stref skażeń po naziemnych wybuchach jądrowych. Oczywiście, możliwości sił i środków korpusu OPK - klucza śmigłowców rozpoznania skażeń i śmigłowców przystosowanych do rozpoznania skażeń z poszczególnych plm - są niewystarczające w stosunku do przewidywanej ilości i wielkości stref skażeń w granicach rejonu obrony

korpusu. Wynika stąd potrzeba ścisłego skorelowania zadań patroli powietrznego rozpoznania skażeń wojsk OPK z zadaniami odnośnych patroli OW, MW, aeroklubów, wojsk lądowych i wojsk lotniczych działających w rejonie obrony korpusu OPK. Informacje o uderzeniach BMR i środkami zapalającymi oraz o skażeniach przekazywane przez elementy sieci wykrywania, wykorzystywane są przez ośrodki analizy skażeń PłSD i ośrodek analizy skażeń KOPK do sporządzania prognoz strat, zniszczeń i skażeń oraz odtwarzania rzeczywistej sytuacji promieniotwórczej i chemicznej.

W prognozowaniu skutków uderzeń BMR bardzo pomocne dla OAS KOPK są programy na EMC. Są już opracowane i należy oczekiwać, że w najbliższych latach zostanie opracowany szereg dalszych programów na mikrokomputery, które znajdą zastosowanie w pracy ośrodków analizy skażeń.

Organizacja systemu wykrywania skażeń w korpusie OPK oraz obieg informacji w tym systemie i współdziałanie elementów systemu z innymi systemami wykrywania skażeń /OW, MW itd./ zostały uwidocznione na diapozytywie.

5. Podstawowe problemy likwidacji skażeń w korpusie OPK 7 min.

Warunkiem koniecznym odtworzenia zdolności bojowej wojsk korpusu OPK skażonych środkami promieniotwórczymi, chemicznymi lub biologicznymi jest przeprowadzenie likwidacji skażeń.

Likwidacja skażeń może obejmować zabiegi sanitarne skażonych żołnierzy, zabiegi specjalne sprzętu, uzbrojenia i środków materiałowych oraz odkażanie i dezynfekcję /niekiedy dezaktywację/ urządzeń inżynierskich, budowli, dróg, płaszczyzn i terenu w granicach obiektów OPK.

W zależności od rodzaju wykonywanych przedsięwzięć, sytuacji taktycznej, rodzaju i stopnia występującego skażenia i innych czynników likwidacja skażeń może być prowadzona na skażonych obiektach, na drogach manewru lub na punktach zabiegów specjalnych rozwijanych w odległości kilku kilometrów /5-7/ od obiektów /miejsc rozmieszczenia pododdziałów/.

Oddziały i pododdziały prowadzą z zasady likwidację skażeń własnymi siłami i środkami wykorzystując organiczne plutony chemiczne i znajdujący się na ich wyposażeniu sprzęt chemiczny oraz przydatny do tego celu sprzęt innych służb. Korpus nie ma praktycznych możliwości udzielenia pomocy w likwidacji skażeń podległym wojskom.

W sytuacjach, gdy zakres prac wykonywanych w ramach zabiegów

będzie przerastał możliwości oddziałów /ZT, pododdziałów/, pomocy mogą udzielać, bądź specjalistyczne oddziały /grupy/ OT /OC/, bądź pododdziały chemiczne z innych jednostek wojsk korpusu w ramach kompleksowego działania pododdziałów chemicznych.

Kompleksowe działanie pododdziałów chemicznych organizuje się z zasady w granicach strefy odpowiedzialności PłSD.

Decyzję na kompleksowe działanie pododdziałów chemicznych podejmuje dowódca korpusu. Zadania pododdziałom stawia dowódca związku taktycznego /oddziału/, na którego korzyść mają działać lub w jego imieniu szef zabezpieczenia chemicznego tego związku /oddziału/.

W niektórych sytuacjach oddziały lub pododdziały wojsk korpusu OPK będą mogły korzystać z pomocy w likwidacji skażeń od wojsk lądowych działających w rejonie obrony korpusu.

6. Wykorzystanie dymów 8 min.

W działaniach bojowych wojsk korpusu OPK dymy będą głównie wykorzystywane do maskowania działań wojsk, zakłócania u przeciwnika powietrznego systemów rozpoznania i naprowadzania pracujących w oparciu o technikę laserową, radiolokacyjną, podczerwień i telewizję, oślepienia nieprzyjaciela w celu zmniejszenia skuteczności jego ognia oraz zdezorientowania i wprowadzania nieprzyjaciela w błąd co do położenia ważnych obiektów. Ponadto celem użycia może być także zmniejszenie skutków uderzeń jądrowych oraz pozorowania pożarów pojazdów i sprzętu w celu wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do skuteczności prowadzonego ognia przez jego środki napadu powietrznego i naziemnego.

Do maskowania działań i obiektów wykorzystuje się świece i granaty dymne oraz sprzęt do zadymiania w postaci wytwornicy dymów zasłonowych WDW-80 montowanej na śmigłowcach. W korpusie OPK do zadymiania może być użyty klucz śmigłowców rozpoznania skażeń /śmigłowce Mi-2 wersji chemicznej/. Śmigłowiec może w czasie jednego wylotu wytwarzać zasłonę przez około 20-25 min. tj. na odcinku długości ok. 50 km. Zasłona dymna w średnich warunkach meteorologicznych ma wysokość 10-30 m, szerokość 10-30 m i wysokość 25-30 m. Trwałość zasłony wynosi około 4-6 minut.

Manewrowy sposób zadymiania za pomocą śmigłowców należy obecnie uznać za podstawowy. Możliwości szerokiego zastosowania tego sposobu są jednak obecnie bardzo ograniczone z powodu braku wystarczającej ilości sprzętu do zadymiania. Ponadto warunki bazowania klucza śmig-

łowców rozpoznania skażeń korpusu OPK umożliwiają jego wykorzystanie tylko do maskowania dymem stanowisk dowodzenia korpusu /zasadniczego i zapasowego/ lub obiektów wojsk korpusu położonych blisko tych stanowisk. Maskowanie dymem innych obiektów można wykonywać za pomocą świec i granatów dymnych oraz środków podręcznych. Stwarza to jednak w praktyce duże trudności wykonawcze.

7. Organizowanie zabezpieczenia chemicznego działań bojowych korpusu OPK. Praca wydziału chemicznego korpusu 25 min.

Zabezpieczenie chemiczne korpusu OPK organizuje się ^{na} całym czasie prowadzenia działań bojowych. Na zakres i sposób realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego wpływają następujące czynniki:

- możliwości nieprzyjaciela w zakresie użycia BMR;
- położenie oraz zadania realizowane przez poszczególne związki i oddziały wojsk OPK w systemie obrony powietrznej kraju;
- zadania zabezpieczenia chemicznego postawione przez przełożonych oraz siły i środki współdziałające;
- możliwości pododdziałów wojsk chemicznych;
- warunki atmosferyczne i terenowe w rejonie ugrupowania i działań wojsk korpusu OPK.

Podstawę do organizowania zabezpieczenia chemicznego w korpusie OPK stanowi zadanie korpusu, zamiar dowódcy, wytyczne dowódcy lub szefa sztabu korpusu przekazane szefowi wydziału chemicznego oraz zadania zabezpieczenia chemicznego postawione korpusowi przez przełożonego /w zarządzeniu zabezpieczenia chemicznego wojsk OPK/.

Planowaniem, organizowaniem i kierowaniem zabezpieczeniem chemicznym działań bojowych korpusu OPK zajmuje się wydział chemiczny sztabu korpusu.

W ramach swej działalności wydział chemiczny wykonuje następujące zadania:

- ocenia możliwości użycia przez nieprzyjaciela BMR i środków zapalających w rejonie obrony korpusu i bezpośrednio na wojska i obiekty korpusu;
- szczegółowo planuje i organizuje przedsięwzięcia zabezpieczenia chemicznego oraz zapewnia ich realizację;
- kieruje działalnością systemu wykrywania skażeń;
- prognozuje i ocenia skażenia promieniotwórcze i chemiczne terenu i przestrzeni powietrznej spowodowane uderzeniami BMR oraz awariami lub zniszczeniami zakładów z TSP, reaktorów i elektrowni jądrowych;

- prognozuje i ocenia pożary po uderzeniach jądrowych i SZ;
- współuczestniczy w ocenie zdolności bojowej wojsk po uderzeniach BMR;
- współuczestniczy w planowaniu i organizowaniu odtwarzania zdolności bojowej wojsk korpusu oraz likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela BMR;
- planuje użycie śmigłowców do powietrznego rozpoznania skażeń i do zadymiania;
- kontroluje stan zabezpieczenia i zaopatrywanie się jednostek wojsk OPK w sprzęt i środki chemiczne oraz eksploatację i konserwację tego sprzętu;
- nadzoruje działalność pododdziałów chemicznych podczas wykonywania zadań;
- organizuje szkolenie wojsk i służb korpusu w zakresie zabezpieczenia chemicznego oraz kieruje tym szkoleniem.

Do wykonywania części wymienionych zadań wykorzystuje się personel OAS korpusu OPK.

Na pracę wydziału chemicznego korpusu OPK znaczny wpływ ma przyjęta przez dowódcę korpusu metoda przygotowania działań bojowych.

Jak już wyżej stwierdzono, w okresie działań bojowych oficerowie wydziału chemicznego wchodzą w skład grupy planowania działań.

Pracę szefa i wydziału chemicznego korpusu OPK w okresie przygotowania działań bojowych można umownie podzielić na dwa etapy: przed powzięciem decyzji i po powzięciu decyzji przez dowódcę.

W okresie poprzedzającym powzięcie decyzji praca szefa wydziału chemicznego rozpoczyna się od zapoznania z zadaniem korpusu, zarządzeniem zabezpieczenia chemicznego DW OPK oraz wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu korpusu. Następnie szef wydziału chemicznego analizuje zadanie, kalkuluje czas, wydaje zarządzenia wstępne podległym pododdziałom chemicznym szefom zab. chemicznego oddziałów /ZT/, plchem, klrs, OAS, ocenia sytuację i opracowuje propozycje do decyzji dowódcy. Po zaakceptowaniu meldunku - propozycji przez dowódcę korpusu konkretyzuje zadania dla oficerów wydziału chemicznego oraz wydaje wytyczne do opracowania dokumentów związanych z planowaniem działań bojowych.

Sposób analizy zadania i kalkulacji czasu są podobne jak na szczeblu taktycznym. Po przeprowadzeniu analizy zadania i kalkulacji czasu szef wydziału chemicznego zapoznaje oficerów wydziału i kiero-

wnika OAS z wnioskami z analizy zadania i z kalkulacją czasu oraz stawia im zadania wymagające niezwłocznej realizacji. Najczęściej dotyczą one przygotowania danych do oceny sytuacji oraz zarządzeń wstępnych wysyłanych do wojsk.

W ocenie sytuacji szef wydziału chemicznego wykorzystuje dane przygotowane przez wydział i OAS. Ocena sytuacji powinna zakończyć się sprecyzowaniem wniosków, będących podstawą do sformułowania koncepcji zabezpieczenia chemicznego.

Szef wydziału chemicznego w meldunku dla dowódcy powinien przedstawić zagadnienia najważniejsze, mające decydujący wpływ na realizację przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego. Nie ma potrzeby przedstawiać w meldunku uzasadnień i kalkulacji. Trzeba jednak być gotowym do ich przedstawienia na życzenie dowódcy. Sposób meldowania musi odpowiadać wymaganiom dowódcy. Propozycje powinny być opracowane na mapie roboczej, a kalkulacje w zeszycie pracy. Układ meldunku-propozycji znajduje się w wydawnictwie przedstawiającym wzory dokumentów dla korpusu OPK.

Po złożeniu meldunku i zatwierdzeniu przez dowódcę korpusu propozycji przedstawionych w tym meldunku szef wydziału chemicznego wraz z podległymi mu oficerami bierze udział w opracowaniu dokumentacji bojowej sztabu; wykonuje z wydziałem własne dokumenty zabezpieczenia chemicznego, organizuje zaopatrzenie w sprzęt i środki chemiczne oraz stawia zadania podległym pododdziałom chemicznym.

Udział w opracowaniu dokumentacji bojowej polega na wrysowaniu na mapie decyzji podstawowych danych dotyczących organizowania rozpoznania i likwidacji skażeń oraz użycia dymów; opracowaniu propozycji wytycznych dowódcy do zabezpieczenia chemicznego działań bojowych; opracowaniu planu i zarządzenia zabezpieczenia chemicznego oraz mapy roboczej; sporządzeniu meldunków bojowych dla przełożonych.

Wzór planu i zarządzenia zabezpieczenia chemicznego został także zamieszczony we wspomnianym już wyżej wydawnictwie.

W toku działań bojowych bez użycia BMR praca szefa i wydziału chemicznego polega na realizowaniu przedsięwzięć zapewniających utrzymanie zabezpieczenia chemicznego w gotowości do funkcjonowania w razie uderzeń BMR nieprzyjaciela i skażeń. Podstawowe zadania tego okresu to: utrzymanie w pełnej gotowości systemu wykrywania skażeń oraz ostrzegania o skażeniach, analizowanie informacji o przygotowaniach nieprzyjaciela do użycia BMR; utrzymywanie pododdziałów chemi-

czynnych w pełnej gotowości do działań; nadzór nad zaopatrywaniem w sprzęt i środki chemiczne i utrzymaniem ich w pełnej sprawności technicznej; wykorzystanie dymów do maskowania obiektów wojsk OPK.

Po uderzeniach BMR przez nieprzyjaciela podstawowymi zadaniami wydziału chemicznego są: ciągła ocena zagrożenia wojsk i obiektów korpusu OPK uderzeniami BMR; ocena skutków uderzeń BMR; przedstawienie dowódcy propozycji działania wojsk w aktualnej oraz przewidywanej sytuacji skażeń i pożarów; organizowanie rozpoznania i likwidacji skażeń; udział w likwidowaniu skutków uderzeń BMR; kierowanie pododdziałami chemicznymi; kierowanie zabezpieczeniem chemicznym oddziałów i ZT.

Po sporządzeniu prognozy skutków uderzeń BMR wykonanych na wojska i obiekty w rejonie obrony korpusu OPK szef wydziału chemicznego składa dowódcy korpusu meldunek, w którym przedstawia dane o wykonanych uderzeniach i ich skutkach oraz podaje ocenę taktyczną powstałej sytuacji, a także proponuje najbardziej właściwe sposoby działania wojsk, niezbędne zadania rozpoznania skażeń, sposoby organizowania likwidacji skażeń oraz udział pododdziałów chemicznych w likwidacji skutków uderzeń BMR /układ meldunku znajduje się także w zbiorze wzorów dokumentów/.

Szef wydziału chemicznego dostarcza potrzebne dane podczas opracowywania przez sztab planu likwidacji skutków uderzeń BMR.

8. Podsumowanie 5 min.

W wykładzie przedstawiono problematykę zabezpieczenia chemicznego korpusu OPK. Najwięcej czasu poświęcono tym zagadnieniom, które dotyczą głównie szczebla operacyjno-taktycznego i nie były wcześniej w potrzebnym zakresie rozpatrywane. Umiejętne rozwiązywanie problematyki dotyczącej zabezpieczenia chemicznego korpusu ORK w ćwiczeniach na III kursie OPK i ZWL wymaga przestudiowania literatury - pkt VI wykładu.

OPRACOWAŁ:

ST. WYKŁADOWCA KTWChem

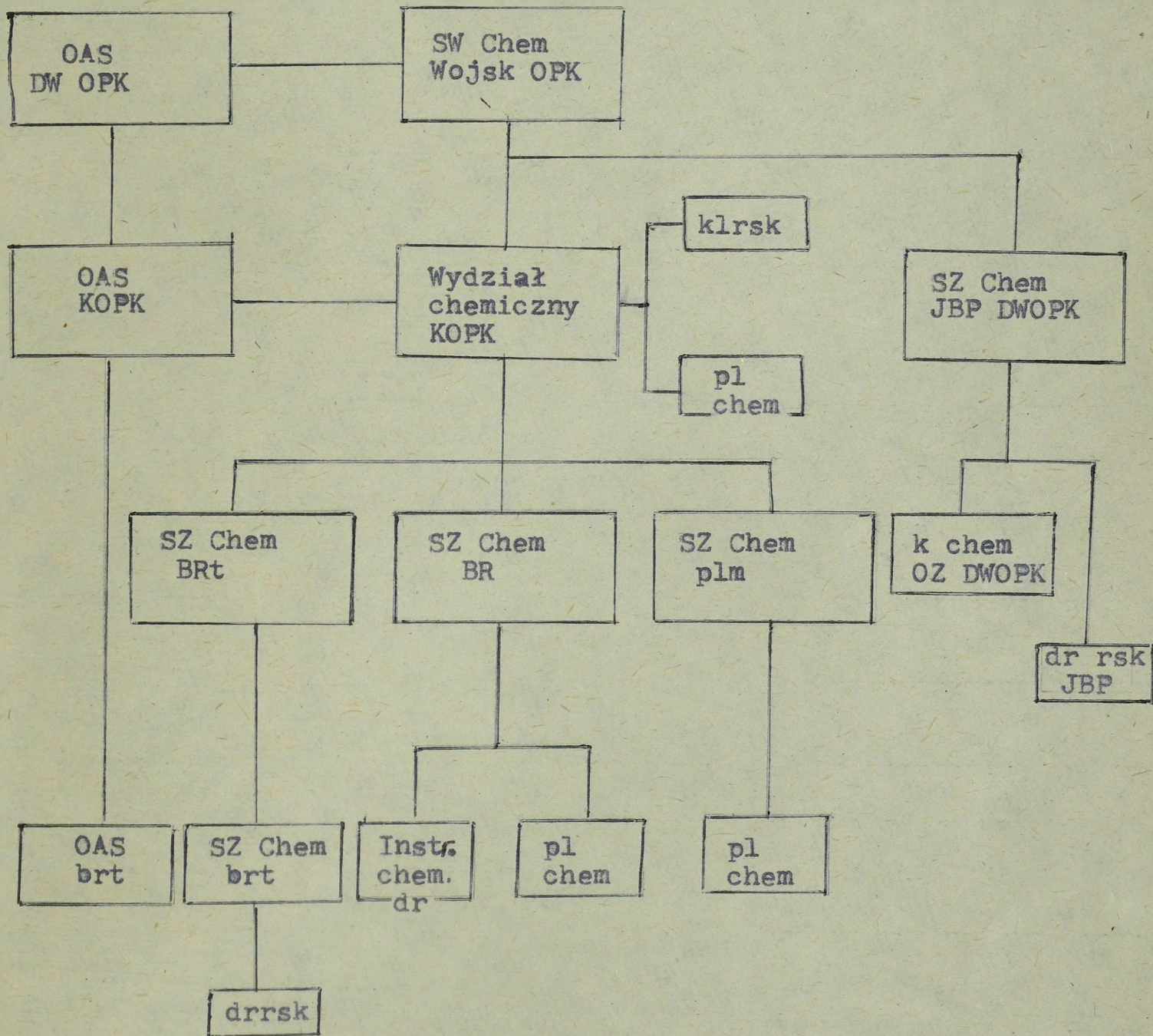
płk mgr inż. Tadeusz STAWNY

Główne zakłady przemysłowe stwarzające szczególnie
duże zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi x/

Lp.	Położenie i nazwa zakładu	TSP
		nazwa /masa, t/
1.	BRZEG DOLNY - Nadodrzańskie Zakłady Przemysłu Organicznego "Organika-Rokita"	chlor /1500/, tlenek etylenu /350/
2.	WŁOCŁAWEK - Zakłady Azotowe	amoniak /18200/, chlor /1025/, chlorek metylu /21/
3.	PULAWY - Zakłady Azotowe	amoniak /4380/, dwutlenek siarki /200/, chlor /150/
4.	BYDGOSZCZ - Zakłady Chemiczne "Organika-Zachem"	chlor/600/, fosgen /100/, dwutlenek siarki /90/, amoniak /25/, akrylonitryl /4/
5.	CHORZÓW - Zakłady Azotowe	amoniak /1800/
6.	KĘDZIERZYN - Zakłady Azotowe	amoniak /1200/
7.	JAWORZNO - Zakłady Chemiczne "Organika-Azot"	chlor /100/
8.	PŁOCK - Mazowieckie Zakłady Rafineryjne i Petrochemiczne	amoniak /500/, chlor /5/
9.	NOWA SARZYNA - Zakłady Chem. "Organika-Sarzyna"	chlor /150/
10.	PUSTKÓW - Zakłady Tworzyw Sztucznych "Erg"	formaldehyd /1400/
11.	TARNÓW - Zakłady Azotowe	amoniak/780/, chlor/530/, cyjanowodór /1,5/, dwutlenek siarki /500/
12.	SZCZECIN - Zakłady Włókien Chemicznych "Chemitex-Wiskord"	dwusiarczek węgla /300/
13.	GORZÓW WIELKOPOLSKI - Zakłady Włókien Chemicznych "Chemitex-Stilon"	amoniak /200/
14.	POLICE - Zakłady Chemiczne	amoniak /160/
15.	STAROGARD GDANSKI - Starogardzkie Zakłady Farmaceutyczne "Polfa"	amoniak /50/, chlor /10/, brom /20/, kwas chloro-sulfonowy /700/

x/ Dane w tabeli - z opracowania SWChem MON, nr wych.
 Pf 252/I z 12.03.1987r., str. 12-14.

1.6. ORGANIZACJA WOJSK CHEMICZNYCH WOJSK OPK

SYSTEM WYKRYWANIA SKAŻEŃ KORPUSU OPK

Wydrukowano w 3 egz.

Egz.nr 1-3 - Bibl.Nauk.ASG WI

Wyk. - płk T. STAWNY

Druk. - T.S. dn.1989-06-29

Nr ks.masz. Pf 18/KTWOPChem.

Archiwum Akademii Obrony Narodowej

